

**Federalno ministarstvo okoliša i turizma (TBD)
Projekat poboljšanja kvalitete zraka u
Bosni i Hercegovini (P176040)**

**Nacrt za Procjenu
PLAN OKOLIŠNIH I DRUŠTVENIH OBAVEZA
(ESCP)**

17. februar 2023

PLAN OKOLIŠNIH I DRUŠTVENIH OBAVEZA

1. Federalno ministarstvo okoliša i turizma Bosne i Hercegovine (Zajmoprimac) će implementirati Projekat poboljšanja kvalitete zraka u Bosni i Hercegovini (Projekat), uz uključivanje Fonda za zaštitu okoliša i kantona sudionika, kako je navedeno u Sporazumu o zajmu. Međunarodna banka za obnovu i razvoj (Svjetska banka), koja djeluje kao upravitelj, pristala je osigurati sredstva za finansiranje (P176040) za Projekat, kako je navedeno u navedenom sporazumu(ima). Ovaj ESCP zamjenjuje prethodne verzije ESCP-a za Projekat i primjenjivat će se i na izvorno i na gore navedeno dodatno finansiranje Projekta.
2. Zajmoprimac će osigurati da se Projekat provodi u skladu s Okolišnim i društvenim standardima (ESS) i ovim Planom okolišnih i društvenih obaveza (ESCP), na način prihvatljiv Svjetskoj banci. ESCP je dio Sporazuma o zajmu. Osim ako nije drugačije definirano u ovom ESCP-u, izrazi pisani velikim slovima koji se koriste u ovom ESCP-u imaju značenja koja su im pripisana u navedenom sporazumu(ima).
3. Ne ograničavajući se na prethodno navedeno, ovaj ESCP utvrđuje materijalne mjere i radnje koje će Zajmoprimac provesti ili dati da se provedu, uključujući, ako je primjenjivo, vremenske okvire radnji i mjera, aranžmane vezano za institucionalna i kadrovska pitanja, trening, praćenje i izvještavanje, kao i upravljanje žalbama. ESCP također utvrđuje okolišne i društvene (E&S) instrumente koji će se usvojiti i implementirati u okviru Projekta, a svi će biti predmet prethodnog objavljivanja i konsultacija, u skladu s ESS-om, i u obliku i sadržaju, i na način prihvatljiv za Svjetsku banku. Nakon usvajanja, navedeni E&S instrumenti mogu se povremeno revidirati uz prethodnu pismenu saglasnost Svjetske banke.
4. U skladu sa dogovorom između Svjetske banke i Zajmoprimca, ovaj ESCP se može revidirati s vremenom na vrijeme ako bude potrebno, tokom perioda realizacije Projekta, kako bi odražavao prilagodljivo upravljanje promjenama Projekta i nepredviđenim okolnostima ili kao odgovor na procjenu uspješnosti Projekta. U tim okolnostima, Zajmoprimac, preko Federalnog ministarstva okoliša i turizma, i Svjetska banka saglasni su da će ažurirati ESCP-a kako bi prikazao te promjene kroz razmjenu pisama potpisanih između Svjetske banke i Zajmoprimca, direktora Projekta, Jedinice za upravljanje projektom. Zajmoprimac će odmah objaviti ažurirani ESCP.

MATERIJALNE MJERE I RADNJE		VREMENSKI OKVIR	ODGOVORNI SUBJEKAT/ORGAN
PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE			
A	REDOVNO IZVJEŠTAVANJE Pripremiti i Banci dostaviti izvještaje o redovnom praćenju učinka Projekta koji se odnosi na okoliš, socijalna pitanja, zdravlje i sigurnost (ESHS), uključujući, ali ne ograničavajući se na, status pripreme i provođenja E&S dokumenata neophodnih prema ESCP-u, aktivnosti uključivanja zainteresiranih strana, funkcionalanje žalbenog mehanizma.	Podnosi kvartalne izvještaje Svjetskoj banci tokom realizacije Projekta, počevši od Datuma stupanja na snagu. Svaki izvještaj podnosići Svjetskoj banci najkasnije 30 kalendarskih dana nakon završetka svakog izvještajnog perioda.	PMU
B	OBAVJEŠTENJE O INCIDENTIMA I NESRETNIM SLUČAJEVIMA Odmah obavijestiti Banku o svakom eventualnom incidentu ili nesreći povezanoj s Projektom koja ima ili može imati značajan štetan utjecaj na okoliš, pogođene zajednice, javnost ili radnike, uključujući slučajeve seksualnog iskorištanja i zlostavljanja (SIZ), seksualnog uzinemiravanja (SU), nesreće sa smrtnim ishodom, ozbiljne ili višestruke povrede [navesti druge primjere incidenata i nesreća, ovisno o vrsti operacije]. Navesti dovoljno detalja u vezi s opsegom, ozbiljnošću i mogućim uzrocima incidenta ili nesreće, navodeći trenutne mjere koje su poduzete ili koje se planiraju poduzeti za rješavanje, te sve informacije koje je pružio bilo koji izvođač i/ili nadzorni organ, prema potrebi. PMU će izraditi interne procedure za prijavljivanje incidenata i nesreća u skladu s ESCO. Naknadno, na zahtjev Svjetske banke, pripremiti izvještaj o incidentu ili nesreći i predložiti sve mjere za njegovo rješavanje i sprječavanje njegovog ponavljanja.	Obavijestiti Svjetsku banku najkasnije 48 sati nakon saznanja o incidentu ili nesreći. Izraditi interne procedure za prijavljivanje incidenata i nesreća prije početka aktivnosti. Podnijeti naknadni izvještaj Svjetskoj banci u vremenskom okviru prihvatljivom za Svjetsku banku.	PMU
C	MJESEČNI IZVJEŠTAJI IZVOĐAČA Tražiti od svih izvođača i nadzornih organa da dostavljaju mjesечne izvještaje o praćenju učinka vezanih za okoliš, socijalna pitanja, zdravlje i sigurnost (ESHS) u skladu s metrikom navedenom u odgovarajućoj tenderskoj dokumentaciji i ugovorima, te podnosići takve izvještaje Svjetskoj banci.	Podnijeti mjesечne izvještaje Svjetskoj banci na zahtjev.	PMU
ESS 1: PROCJENA I UPRAVLJANJE OKOLIŠnim I DRUŠTVENIM RIZICIMA I UTJECAJIMA			
1.1	ORGANACIONA STRUKTURA Uspostaviti i održavati PMU sa kvalificiranim osobljem i resursima za podršku upravljanju ESHS rizicima i utjecajima Projekta, uključujući angažman iskusnog stručnjaka za okolišna i društvena pitanja. Dodatni stručnjak za društvena pitanja /sticanje zemljišta bit će angažiran na pola radnog vremena, prema potrebi. PMU će dodatno biti podržan od strane Fokalnih tačaka za okolišna i društvena pitanja odabranih u Tehničkim jedinicama za implementaciju (TIU) kantona koje učestvuju u provođenju aktivnosti Komponente 2.	Uspostaviti i održavati PMU kako je navedeno u pravnom sporazumu. 3 mjeseca nakon stupanja na snagu, stručnjak za društvena pitanja /sticanje zemljišta bit će angažiran na pola radnog vremena prije početka procesa sticanja zemljišta ili po potrebi.	PMU

MATERIJALNE MJERE I RADNJE		VREMENSKI OKVIR	ODGOVORNI SUBJEKAT/ORGAN
1.2	<p>OKOLIŠNI I DRUŠVENI INSTRUMENTI</p> <p>1. Pripremiti i provesti Okvir za okolišno i društveno upravljanje (ESMF) za Projekat, u skladu s relevantnim ESS.</p> <p>2. Usvojiti i provesti Plan upravljanja okolišem i društvom (ESMP) i Plan upravljanja kulturnom baštinom (CHMP), kada je to potrebno, za sve aktivnosti povezane s građevinskim radovima, instaliranjem opreme, upravljanjem otpadom i drugim aktivnostima s okolišnim i društvenim implikacijama (uključujući TA, po potrebi).</p> <p>3. PMU, PIU i TIU trebaju usvojiti i provesti Plan upravljanja okolišem i društvom (ESMP) za specifične lokacije, ESMP čekliste i CHMP (po potrebi) kako je navedeno u ESMF-u. Predložene aktivnosti opisane u listi za isključenje navedenoj u ESMF-u neće ispunjavati uslove za finansiranje u okviru Projekta.</p>	<p>[Navedite vrijeme za pripremu instrumenata.¹ Pogledajte primjere u nastavku].</p> <ol style="list-style-type: none"> Pripremiti, objaviti, provesti konsultacije i finalizirati ESMF prije procjene projekta, a zatim implementirati ESMF tokom cijele realizacije Projekta. Pripremiti, objaviti, provesti konsultacije i finalizirati ESMP, ESMP čeklistu i CHMP (po potrebi) prije pokretanja postupka nabavke za datu aktivnost, a nakon toga implementirati ESMP tokom cijele realizacije Projekta. 	PMU
1.3	<p>UPRAVLJANJE IZVOĐAČIMA</p> <p>Uključiti relevantne aspekte ESCP-a, uključujući, između ostalog, relevantne E&S instrumente, Procedure upravljanja radnom snagom i Kodeks ponašanja, u ESHS specifikacije dokumenata o nabavci i ugovora s izvođačima i nadzornim organima. Nakon toga osigurajte da se izvođači i nadzorni organi pridržavaju i pobrinu da se podizvođači pridržavaju ESHS specifikacija u svojim odgovarajućim ugovorima.</p>	<p>U sklopu pripreme dokumentacije o nabavci i pripadajućih ugovora. Nadzirati izvođače tokom cijele realizacije Projekta.</p>	PMU

¹ Posavjetovati se s projektnim advokatom kako bi se osigurala dosljednost s pravnim sporazumom u slučajevima kada je potrebno dovršiti neke radnje prije nego što projekt stupi na snagu (uslov efektivnosti) ili prije nego što dođe do određenih isplate (uslov isplate).

MATERIJALNE MJERE I RADNJE		VREMENSKI OKVIR	ODGOVORNI SUBJEKAT/ORGAN
1.4	TEHNIČKA ASISTENCIJA Osigurati da se konsultantski poslovi, studije (uključujući studije izvodljivosti, ako je primjenjivo), projekti, izgradnja kapaciteta, obuka i sve druge aktivnosti tehničke pomoći u okviru Projekta, provode u skladu s projektnim zadatkom prihvatljivim Svjetskoj banci, koji je u skladu s ESS-ovima. Nakon toga osigurati da rezultati takvih aktivnosti budu u skladu s projektnim zadatkom.	Tokom cijele realizacije Projekta.	PMU
1.6	PRIDRUŽENI SUBJEKTI Osigurati da se aktivnosti u identificiranim pridruženim subjektima provode u skladu s primjenjivim zahtjevima ovog ESCP-a i ESS-ova, uključujući, između ostalog, pripremu i provođenje relevantnih instrumenata ESF-a (npr. ESMP, LMP, CHMP, ESMP čeklista, upravljanje izvođačima, RP, SEP, itd.). Projektom u ovoj fazi nisu predviđeni pridruženi subjekti.	Prije pokretanja postupka nabavke.	PMU
1.7	AKTIVNOSTI KOJE SU PREDMET RETROAKTIVNOG FINANSIRANJA Trenutno nije predviđeno retroaktivno finansiranje.		
ESS 2: RADNA SNAGA I USLOVI RADA			
2.1	PROCEDURE ZA UPRAVLJANJE RADNOM SNAGOM Usvojiti i provesti Procedure upravljanja radnom snagom (LMP) za Projekt, uključujući, između ostalog, odredbe o radnim uslovima, upravljanju radnim odnosima, zdravlju i sigurnosti na radu (uključujući ličnu zaštitnu opremu, pripravnost i reagovanje na hitne slučajeve), kodeks ponašanja (uključujući onaj koji se odnose na SIZ i SU), prisilni rad, dječji rad, žalbene aranžmane za radnike na projektu i primjenjive zahtjeve za izvođače, podizvođače i nadzorne organe. Uključiti relevantne odredbe LMP-a u ESMP čeklistu ili ESMP za specifičnu lokaciju. PIU će osigurati da svi izvođači razviju mjere zaštite zdravlja i sigurnosti na radu (ZSR) u okviru Plana upravljanja zaštitom na radu, uključujući mjere spremnosti i odgovora na hitne slučajeve, obuku projektnih radnika s ciljem povećanja svijesti o mogućim rizicima (lična zaštitna oprema, prva pomoć, oprema za gašenje požara, itd.), ozljedama, na temelju definiranih načela i postupaka u ESMF-u razmjernih rizicima i utjecajima potprojekta. Pratiti ispunjavanje standarda ZSR na radnim mjestima u skladu s nacionalnim zakonodavstvom o zdravlju i sigurnosti na radu, zahtjevima ZSR u okviru ESS2, smjernicama WB EHS i smjernicama WHO i WB o prevenciji COVID-19.	Pripremiti, objaviti, provesti konsultacije i finalizirati LMP prije procjene projekta i nakon toga implementirati LMP tokom cijele realizacije Projekta. Uključiti relevantne odredbe LMP-a u ESMP čeklistu ili ESMP za specifičnu lokaciju, prije pokretanja postupka nabavke i nakon toga implementirati LMP tokom cijele realizacije Projekta.	

MATERIJALNE MJERE I RADNJE		VREMENSKI OKVIR	ODGOVORNI SUBJEKAT/ORGAN
2.2	ŽALBENI MEHANIZAM ZA PROJEKTNE RADNIKE Uspostaviti i upravljati žalbenim mehanizmom za radnike na projektu, kako je opisano u LMP-u i u skladu s ESS2.	Uspostaviti žalbeni mehanizam prije angažiranja ugovorenih radnika, a zatim ga održavati i njime upravljati tokom cijele realizacije Projekta.	
ESS 3: EFIKASNOST RESURSA I SPRJEČAVANJE I UPRAVLJANJE ZAGAĐENJEM			
3.1	PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM Pripremiti, usvojiti i provesti Plan upravljanja otpadom (PUO), koji je zadovoljavajući za SB, radi upravljanja opasnim i neopasnim otpadom, u skladu sa ESS3.	Usvojiti PUO prije pokretanja postupka nabavke za relevantne aktivnosti (radove, instalacije, itd.), a nakon toga implementirati PUO tokom cijele realizacije Projekta.	PMU
3.2	EFIKASNOST RESURSA I SPRJEČAVANJE I UPRAVLJANJE ZAGAĐENJEM Uključiti mjere efikasnosti resursa i sprječavanja i upravljanja zagađenjem u ESMP i ESMP čeklistu, koji će se pripremiti u okviru aktivnosti 1.2 iznad.	Pripremiti, objaviti, provesti konsultacije i finalizirati ESMP i ESMP čeklistu (po potrebi) prije pokretanja postupka nabavke za datu aktivnost, a nakon toga implementirati ESMP tokom cijele realizacije Projekta.	PMU
ESS 4: ZDRAVLJE I SIGURNOST ZAJEDNICE			
4.1	SIGURNOST SAOBRAĆAJA I CESTA Uključiti mjere upravljanja saobraćajem i sigurnosti na cestama u ESMP i ESMP čeklistu, koji će se pripremiti u okviru aktivnosti 1.2 iznad.	Pripremiti, objaviti, provesti konsultacije i finalizirati ESMP i ESMP čeklistu (po potrebi) prije pokretanja postupka nabavke za datu aktivnost, a nakon toga implementirati ESMP tokom cijele realizacije Projekta.	PMU
4.2	ZDRAVLJE I SIGURNOST ZAJEDNICE Procijeniti i upravljati specifičnim rizicima i utjecajima na zajednicu koji proizlaze iz projektnih aktivnosti, te uključiti mjere ublažavanja u ESMP koji će se pripremiti u skladu s ESMP-om.	Pripremiti, objaviti, provesti konsultacije i finalizirati ESMP i ESMP čeklistu (po potrebi) prije pokretanja postupka nabavke za datu aktivnost, a nakon toga implementirati ESMP tokom cijele realizacije Projekta.	PMU
4.3	SIZ I SU RIZICI Zajmoprivmac će izraditi i provesti mjere i radnje za procjenu i upravljanje rizicima od rodno zasnovanog nasilja i SIZ, uključujući osiguravanje da je žalbeni mehanizam projekta primjerenopremljen za primanje, evidentiranje i olakšavanje rješavanja SIZ/SU pritužbi. Ove mjere bit će navedene u ESMP-u.	Pripremiti, objaviti, provesti konsultacije i finalizirati ESMP i ESMP čeklistu (po potrebi) prije pokretanja postupka nabavke za datu aktivnost, a nakon toga implementirati ESMP tokom cijele realizacije Projekta.	PMU

MATERIJALNE MJERE I RADNJE		VREMENSKI OKVIR	ODGOVORNI SUBJEKAT/ORGAN
ESS 5: STICANJE ZEMLJIŠTA, OGRANIČENJA U KORIŠTENJU ZEMLJIŠTA I NEDOBROVOLJNO PRESELJENJE [relevantnost ESS5 utvrđuje se tokom ESA procesa. Ako je potrebno pripremiti instrumente preseljenja (npr. okvire procesa preseljenja, akcijske planove preseljenja, okvire procesa), to se treba odraziti i na ESCP. Pogledajte primjere u nastavku]			
5.1	OKVIR POLITIKE PRESELJENJA Usvojiti i provesti Okvir politike preseljenja (RPF) za Projekt, u skladu s ESS5.	Pripremiti, objaviti, provesti konsultacije i finalizirati RPF prije procjene Projekta, a nakon toga implementirati RPF tokom cijele realizacije Projekta.	
5.2	PLANOVNI PRESELJENJA Usvojiti i provesti Plan preseljenja (RP) za svaku aktivnost u okviru Projekta za koju se takav Plan zahtjeva u skladu sa RPF-om, i u skladu sa ESS5.	Usvojiti i provesti odgovarajući RP, uključujući osiguranje pune naknade prije preuzimanja zemljišta i povezane imovine i, ako je primjenjivo, preseljenje raseljenih osoba i osiguranje naknade za preseljenje.	
ESS 6: OČUVANJE BIODIVERZITETA I ODRŽIVO UPRAVLJANJE ŽIVIM PRIRODNIM RESURSIMA			
6.1	RIZICI I UTJECAJI NA BIODIVERZITET Rizici i utjecaji na biodiverzitet učinkovito će se rješavati putem Izveštaja o procjeni okoliša (ESMP/ESMP čeklista). Neće se finansirati radovi koji pokreću značajne probleme u osjetljivim i vrijednim područjima.	Pripremiti, objaviti, provesti konsultacije i finalizirati ESMP i ESMP čeklistu (po potrebi) prije pokretanja postupka nabavke za datu aktivnost, a nakon toga implementirati ESMP tokom cijele realizacije Projekta.	PMU
ESS 7: AUTOHTONO STANOVNIŠTVO/PODSAHARSKE AFRIČKE ISTORIJSKI NEDOVOLJNO OČUVANE TRADICIONALNE LOKALNE ZAJEDNICE			
7.1	OKVIR ZA PLANIRANJE AUTOHTONOG STANOVNIŠTVA Nije relevantno.	N/A	N/A
7.2	PLAN UPRAVLJANJA AUTOHTONIM STAVNIŠTVOM Nije relevantno.	N/A	N/A
7.3	MEHANIZAM ZA ŽALBE Nije relevantno.	N/A	N/A
ESS 8: KULTURNO NASLJEĐE [relevantnost ESS8 utvrđuje se tokom ESA procesa, kao što je to slučaj sa drugim ESS-ovima. ESS8 može zahtijevati usvajanje specifičnih mjera koje mogu biti navedene u E&S instrumentu (npr. ESMP-u) koji je već spomenut u gornjem odjeljku pod ESS1 ili kao samostalni instrument ili zasebna mjera ili radnja. Pogledajte primjere u nastavku]			

MATERIJALNE MJERE I RADNJE		VREMENSKI OKVIR	ODGOVORNI SUBJEKAT/ORGAN
8.1	<p>KULTURNO NASLJEĐE</p> <p>Usvojiti i provesti Plan upravljanja kulturnom baštinom (CHMP) kao samostalan dokument ili kao dio ESMP/ESMP čekliste u skladu s ESS8.</p>	Pripremiti, objaviti, provesti konsultacije i finalizirati ESMP i ESMP čeklistu (po potrebi) i samostalni CHMP-ovi (ako je primjenjivo) prije pokretanja postupka nabavke za datu aktivnost, a nakon toga implementirati ESMP tokom cijele realizacije Projekta.	PMU
8.2	<p>SLUČAJNI PRONALASCI</p> <p>Procedure slučajnih pronalazaka bit će uključene u sve E&S instrumente (ESMP/ESMP čeklista/CHMP). U situacijama slučajnih pronalazaka Svjetska banka i nadležna tijela bit će obaviješteni u roku od 48 sati, te će radovi biti obustavljeni. Radovi će se nastaviti po odobrenju nadležnih tijela.</p>	Pripremiti, objaviti, provesti konsultacije i finalizirati ESMP i ESMP čeklistu (po potrebi) prije pokretanja postupka nabavke za datu aktivnost, a nakon toga implementirati ESMP tokom cijele realizacije Projekta.	PMU
ESS 9: FINANSIJSKI POSREDNICI			
9.1	Nije relevantno.	N/A	N/A
ESS 10: UKLJUČIVANJE ZAINTERESIRANIH STRANA I OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA			
10.1	<p>PRIPREMA I PROVOĐENJE PLANA ZA UKLJUČIVANJE ZAINTERESIRANIH STRANA</p> <p>Usvojiti i provesti Plan uključivanja zainteresiranih strana (SEP) za Projekt, u skladu s ESS10, koji će, između ostalog, uključiti mjere za pružanje pravovremenih, relevantnih, razumljivih i dostupnih informacija zainteresiranim stranama, te konsultacije s njima na kulturološki primjerен način, bez manipulacija, uplitanja, prisile, diskriminacije i zastrašivanja.</p>	Pripremiti, objaviti, provesti konsultacije i finalizirati SEP prije procjene Projekta, a nakon toga implementirati SEP tokom cijele realizacije Projekta.	PMU
10.2	<p>MEHANIZAM ZA ŽALBE PROJEKTA</p> <p>Uspostaviti, objaviti, održavati i upravljati mehanizmom za žalbe, za primanje žalbi i rješavanje problema i pritužbi u vezi s Projektom, brzo i učinkovito, na transparentan način koji je kulturološki primjeren i lako dostupan svim stranama pogodjenim Projektom, besplatno i bez odmazde, uključujući zabrinutosti i pritužbe podnesene anonimno, u skladu s ESS10.</p> <p>Mehanizam za žalbe bit će opremljen za primanje, evidentiranje i rješavanje žalbi u vezi s SIZ/SU, uključujući upućivanje žrtava relevantnim pružateljima usluga rodno zasnovanog nasilja, a sve to na siguran, povjerljiv način i usmjeren na žrtve.</p>	Uspostaviti mehanizam za žalbe najkasnije 3 mjeseca nakon što Projekat stupi na snagu, a nakon toga održavati i upravljati mehanizmom tokom cijele realizacije Projekta.	PMU
IZGRADNJA KAPACITETA			
CS1	<p>Osoblje PMU, PIU, TIU, zainteresirane strane, zajednice, projektni radnici o:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opća obuka o ESF, • fokusirana obuka o ESS2, • fokusirana obuka o ESS5, 	3 mjeseca nakon što Projekat stupi na snagu ili po potrebi	WB, PMU

MATERIJALNE MJERE I RADNJE		VREMENSKI OKVIR	ODGOVORNI SUBJEKAT/ORGAN
	<ul style="list-style-type: none"> • fokusirana obuka o ESS10, • obuka o SIZ/SU, • specifični aspekti okolišne i društvene procjene, • pripravnost i reagovanje na hitne slučajeve, • zdravlje i sigurnost zajednice. 		
CS2	PMU će osigurati posebnu obuku ugovorenim radnicima o upravljanju otpadom, zaštiti na radu i upravljanju azbestom, kada se to bude smatralo potrebnim.	Prije početka radova	PMU